

Correctievoorschrift VSBO TKL

2026

tijdvak 1
maandag 11 mei
07.30 - 10.00 uur

Mens en Maatschappij

Inzenden scores

Verwerk de scores van alle kandidaten in het online AWP-programma.
De scores moeten uiterlijk maandag 1 juni 2026 ingevuld zijn.

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 30, 31 en 32 van het Landsbesluit vwo-havo-vsbo d.d. 23-06-2008 (PB. 2008, no. 54).

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van bovenvermelde artikelen van het Landsbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommiteerde toekomen.
- 3 De gecommiteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het ETE (Examenbureau).
- 4 De examinerator en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Komen zij daarbij niet tot overeenstemming, dan wordt het aantal scorepunten bepaald op het rekenkundig gemiddelde van het door ieder van hen voorgestelde aantal scorepunten, zo nodig naar boven afgerond.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen van toepassing:

- 1 De examinerator vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examinerator en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;

- 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan een voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd worden, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;
 - 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal punten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan een antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar een keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Eenzelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommitteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij dient de fout of onvolkomenheid wel mede te delen aan het ETE. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen door het ETE rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer. Dit cijfer kan afgelezen worden uit omzettingstabellen die beschikbaar worden gesteld door het ETE na de bepaling van de definitieve cesuur.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit centraal schriftelijk examen Mens en Maatschappij CSE TKL 2026 eerste tijdvak kunnen maximaal 40 scorepunten worden behaald. Het examen bestaat voor elke kandidaat uit 40 opgaven.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Aan het juiste antwoord op een meerkeuzevraag wordt 1 scorepunt toegekend.

Mens en werk

1 maximumscore 1
geestelijk

2 maximumscore 1
Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- Met het verdiende geld kan Enrico meehelpen om thuis de vaste lasten te bekostigen.
- Met het verdiende geld kan Enrico voor zichzelf belangrijke spullen kopen.
- Met het geld kan Enrico op vakantie gaan.

Andere antwoorden ter beoordeling van de examinerator.

3 maximumscore 1
Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- Sociaal nut.
- Psychisch nut.
- Hij krijgt structuur.
- Contact met anderen.
- Werkervaring.
- Hij is nuttig bezig.

Andere antwoorden ter beoordeling van de examinerator.

4 B

5 maximumscore 1
De vakbond. / De werknemersorganisatie.

6 A

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

7 maximumscore 1

Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- mondkapjes/ mondneusmaskers
- handschoenen
- beschermende kleding
- (beschermende) bril
- hoofdbedekking
- schoenbeschermers

8 maximumscore 1

arbeidsomstandigheden

9 A

10 maximumscore 1

Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- Frederika kan ziek worden (depressief worden, slecht slapen, psychische problemen krijgen).
- Frederika kan haar vaste lasten *niet* meer bekostigen.
- Frederika kan haar sociale contacten kwijtraken.
- Frederika kan ervaren dat zij haar status verliest.
- Frederika kan zich *niet* verder ontwikkelen. (Zij kan *geen* nieuwe dingen leren en nieuwe ervaringen opdoen.)

Andere antwoorden ter beoordeling van de examinerator.

11 maximumscore 1

Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- buitenlanders
- vrouwen
- gehandicapten
- geen diploma hebben en jonger dan 18 jaar zijn en/of drop outs zijn

Andere antwoorden ter beoordeling van de examinerator.

12 maximumscore 1

Cruisetoerisme / transit toerisme / dagtoerisme

13 A

14 maximumscore 1

Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- vervuiling van de kust
- vervuiling van de onderwaterwereld
- vervuiling van de natuur
- aantasting van de koraalriffen
- kappen van bomen om hotels te bouwen

Andere antwoorden ter beoordeling van de examinerator.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 C

Rechten en plichten

16 maximumscore 1

Het aantal uren dat gewerkt moet worden.

17 maximumscore 1

Arbeidstijdenwet

18 B

19 C

20 maximumscore 1

Door te stemmen. / Door vertegenwoordigers in het parlement te kiezen.

21 maximumscore 1

Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- eerlijk moeten zijn.
- vrij zijn.
- geheim zijn.
- om de 4 of 5 jaar gebeuren.

22 maximumscore 1

Het passief kiesrecht.

Massamedia en informatievoorziening

23 C

24 maximumscore 1

Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- de informatieve functie
- de opiniërende functie
- de spreekbuisfunctie

Vraag	Antwoord	Scores
25	maximumscore 1 De rol van democratische besluitvorming.	
26	maximumscore 1 Mogelijke antwoorden, één van de volgende: – Het volk wordt dan <u>niet</u> goed geïnformeerd. – Regeringen worden dan <u>niet</u> (goed) gecontroleerd. – De informatie aan het volk berust <u>niet</u> helemaal op de waarheid. <i>Andere antwoorden ter beoordeling van de examinerator.</i>	
27	maximumscore 1 Mogelijke antwoorden, één van de volgende: – Er zullen minder informerende programma's worden uitgezonden. – Er zullen veel amusementsprogramma's worden uitgezonden.	
28	B	
29	maximumscore 1 Mogelijke antwoorden, één van de volgende: – kinderafbeelding – kleurgebruik – staat geschreven 1 - 3 jaar – kindvriendelijk lettertype	
30	C	
31	maximumscore 1 Kern van een juist antwoord: Tijdschrift 1 gebruikt eenvoudige taal en tijdschrift 2 gebruikt moeilijke taal.	
32	C	
33	A	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Politiek en beleid

34 B

35 maximumscore 1

Kern van mogelijke antwoorden:

- Omdat er op onze eilanden sprake is van een veelpartijenstelsel.
- Omdat na een politieke verkiezing meestal *geen* enkele partij over een meerderheid beschikt.

36 maximumscore 1

kabinetscrisis.

37 maximumscore 1

Mogelijke antwoorden, één van de volgende:

- Een handtekeningenactie beginnen.
- In verkiezingstijd gaan stemmen.
- In verkiezingstijd kandidaat worden van een politieke partij.
- Naar de media stappen.
- Zijn eigen pressiegroep beginnen.

Andere antwoorden ter beoordeling van de examinerator.

38 D

39 maximumscore 1

Antwoord op moment van maken te beantwoorden.

40 A